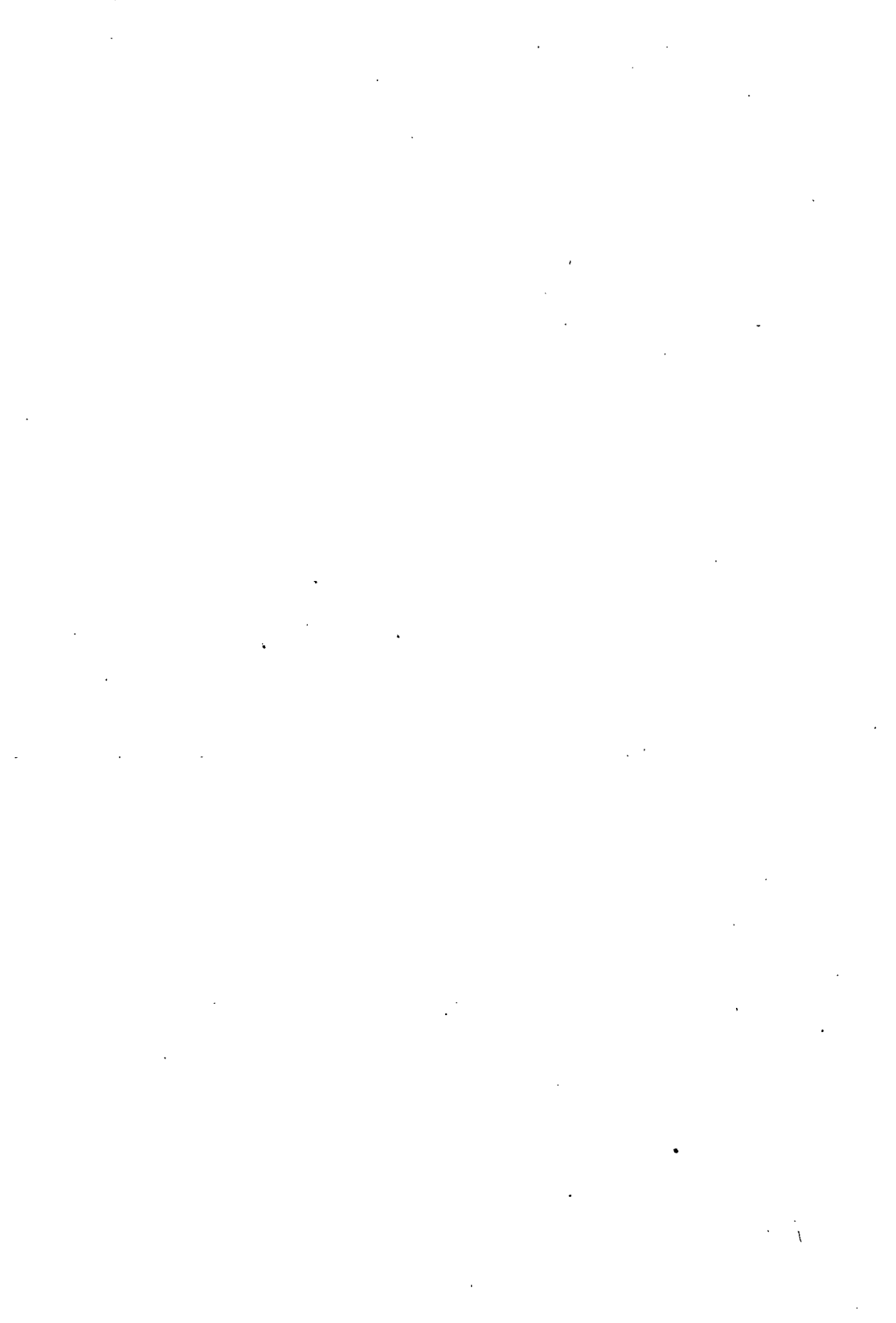

ELS SENYORS DE TORREDEMBARRA

Josep Bargalló Valls

El present treball, fixació per ordre cronològic de la línia successòria del Senyoriu de Torredembarra (fins a l'entrada dels Comtes de Santa Coloma, és a dir, fins que la vila deixa de ser el lloc de residència de la família nobiliària posseïdora del títol), pretén ser, només, una introducció al tema, ja que, com veurem, encara queden alguns punts foscos i algun pas històric no massa clar. La llista que aquí donem és el resultat d'una anàlisi exhaustiva de la bibliografia existent, que no és sempre coincident. Vegem, doncs, els senyors de Torredembarra, partint de l'any de presa de possessió de cadascun d'ells.

- 1206. És quan tenim notícia del primer senyor de Torredembarra, RAMON DE TAMARIT.
- 1217. Hereda el senyoriu GUILLEM DE TAMARIT.
- 1225. L'hereda BERENGUER DE TAMARIT.
- Existeix un buit històric, en el qual no saben qui posseïa el senyoriu.
- 13?? ESVERT DE VERNETO és el senyor.
- 1338 S'inicia el senyoriu del seu fill, ARNAU DE VERNETO.
- 1343 BERNAT D'OLZINELLES adquireix el senyoriu. Els Olzinelles eren també els senyors d'El Catllar i Vila-seca de Solcina. Aquest Bernat d'Olzinelles era doctor en dret i tresorer del rei Pere «el carimoniós».
- 1362 GUILLEM BERENGUER D'OLZINELLES (encara que algun autor presenta els seus dubtes).
- 1382 BERNAT D'OLZINELLES, fill de l'anterior.

- 1391 Adquireix el senyoriu PERE D'ICART, primer Baró de la Vila, que es desposà amb Cecília de Llupià. Va tenir dos fills, almenys que sabem nosaltres. Manuel fou l'hereu i Melcior, el segon, esdevingué senyor de Vespella i, més tard, també de Torredembarra, en morir, sense hereus, el seu germà.
- 1422 Hereda el senyoriu el fill gran de Pere, MANUEL D'ICART I DE LLUPIÀ. Del seu enllaç amb Orfrasina Cruset nasqueren diversos fills, els quals moriren abans d'heredar.
- 1430 Hereda el seu germà MELCIOR D'ICART I DE LLUPIÀ, primer com a tutor dels seus nebots Pere i Joan i, després de morts aquests, no sabem quan, com a senyor ple. Es desconeix el nom de la seva muller, raó per la qual alguns historiadors neguen que tingués descendència. D'altres assenyallen que tingué dos fills: Miquel i Jordi Joan.
- 1460 L'hereu és precisament un fill de l'anterior (si és que acceptem aquesta hipòtesi, que sembla la més documentada), JORDI JOAN D'ICART. Casat amb Isabel d'Icart, filla de Manuel d'Icart (recordem que la línia successòria només era masculina) i, per tant, cosina seva.
- 1466 GABRIEL D'ICART I D'ICART heredà de son pare Jordi Joan, després del breu senyoriu d'aquest. Es casà amb Isabel de Requesens, filla de Galceran de Requesens, Governador General de Catalunya. Amb aquest casament començà l'ascendent de la família Icart en la política catalana de l'època. També era conegut pel nom de Gabriel-Jordi.
- 1482 Hereda el senyoriu el seu fill, LLUÍS D'ICART I DE REQUESENS, també conegut per Joan Lluís. L'any 1517 ja era Governador i Batlle General de Catalunya. Es casà amb Constança o Contesina de Vilaregut i tingué dos fills, Anna, maridada amb Perot de Castellet, i Cristòfol, l'hereu.
- 1531 CRISTÒFOL D'ICART I DE VILAREGUT, també Batlle General de Catalunya, casat amb Isabel d'Agustí, senyora de Cubelles.
- 1558 (potser 1560). L'hereda el seu fill, l'únic del que tenim notícies, LLUÍS D'ICART I D'AGUSTÍ, casat amb Isabel Carcasona, senyora d'Almenar. Fou, també, Batlle General de Catalunya i el senyor i baró de Torredembarra més important de la família Icart i, sens dubte, de tots els que visqueren a la vila. L'any 1566 va signar capítols per a la construcció del «castell nou» de Torredembarra, el que coneixem ara, malgrat el seu lamentable estat de conservació. El «castell vell» (sembla que era només un conjunt d'habitaclles, com un casalot, preparats per a la defensa) fou venut per la seva filla, per qües-

tió, a ben segur, d'herències, l'any 1581, per la qual cosa hem de suposar que el «castell nou» ja hauria d'estar acabat en aquesta data. Era cosí de l'escriptor i historiador tarragoní Lluís Pons d'Icart, com aquest mateix assenyala (i això ens demostra la importància d'aquest senyor de Torredembarra) en el seu **Libro de las grandezas de Tarragona**, títol de la publicació en castellà de l'original en català. LLUÍS D'ICART I D'AGUSTÍ va morir a Tarragona el 4 d'abril de 1580. A casa de la família a aquesta ciutat van anar a resar les pertinents oracions funeràries la quasi totalitat del membres del seu apítol Catedralaci, a més d'altres sacerdots. Al dia següent, el seu cadàver fou traslladat a Torredembarra, on es va fer el funeral, presidit per tres canonges, acompanyats de quasi bé cent presbíters. La part musical anà a càrrec de la Capella de la Catedral tarragonina.

- 1580 JOAN D'ICART I CARCASONA, fill de l'anterior, que es casà amb Cecília de Queralt. Una germana seva, francesca o Francina, enllaçà amb Dalmaci de Rocabertí, representat per Guerau III de Queralt. Amb ells comença el lligam dels Icart amb els Queralt, que acabarà amb Andreu de Queralt, comte de Santa Coloma i senyor de Torredembarra. El fet que un fill de Lluís d'Icart i d'Agustí es casés amb una Queralt, una de les famílies més importants de la noblesa catalana, ens parla, un altre cop, del grau a què arriba l'esmentat senyor.
- 1603 L'hereda el seu fill, FRANCESC D'ICART I DE QUERALT. No es casà o, i això és segur, no deixà descendència. Per aquest motiu alguns historiadors neguen que arribés a ser senyor de Torredembarra, però nosaltres ho podem afirmar amb quasi total seguretat.
- 1605 L'hereda el seu germà, i, per tant, fill de Joan, CRISTÒFOL D'ICART I DE QUERALT. Es casà amb Dionísia d'Aguilar, Baronesa de Castellet. Cristòfol era baró de Torredembarra, de Castellet, senyor de Gallifa, la Bieda i la Gornal, el Molí de la Riera de Gaià i Cubelles i cavaller de Sant Joan i d'Alcàntara.
- 1653 L'hereda el seu fill, JOAN D'ICART I D'AGUILAR, que morí sense descendència i fou el darrer senyor del llinatge ICART.
- 1658 El succeí CARLES LLUPIÀ, casat amb la germana de Joan (filla de Cristòfol d'Icart i de Queralt), Cecília d'Icart i d'Aguilar. Cal recordar, per aquelles coincidències històriques, tampoc tan estranyes en la noblesa, que el primer Icart, Pere, que fou senyor de Torredembarra (1391-1422), es casà amb una Llupià.
- 1663 Hereda el senyoriu ANDREU DE REART I D'ICART, fill de Joan de Reart i de Maria d'Icart, germana de la Cecília anterior, és a dir, des-

cedent d'una altra filla de Cristòfol d'Icart i de Queralt. O sigui, Andreu era nét d'un dels últims Icart i besnét d'una Queralt. Quan Andreu de Reart, el 1683, heredà la casa dels Queralt, es canvià el cognom. Passà a dir-se ANDREU DE QUERALT i fou nomenat Comte de Santa Coloma. Es casà amb maria de Xammar o Xetmar i fou, a més dels títols ja esmentats, marquès d'Albolote, baró de Queralt i Castellet, senyor de Gallifa, el Catllar, Montanyans i l'Arboc entre d'altres. A partir d'ell, el títol de baró de Torredembarra, i amb ell tot el que comportava el senyoriu, restà lligat als influents Comtes de Santa Coloma.

D'una lectura acurada d'aquest petit treball es poden treure algunes conclusions pel que fa al senyoriu de Torredembarra al llarg dels anys que van d'inicis del segle XIII a finals del segle XVII.

a) els primers senyors, els Tamarit, els Vernetó i els Olzinelles no representen una excessiva importància històrica, almenys comparant-los amb el posterior llinatge, els Icart.

b) L'entrada dels Icart, a l'any 1391, fonamenta un pas endavant en aquest sentit. A partir del primer senyor d'aquesta família, Pere d'Icart, els senyors de Torredembarra seran barons de la vila, títol nobiliari evidentment més important.

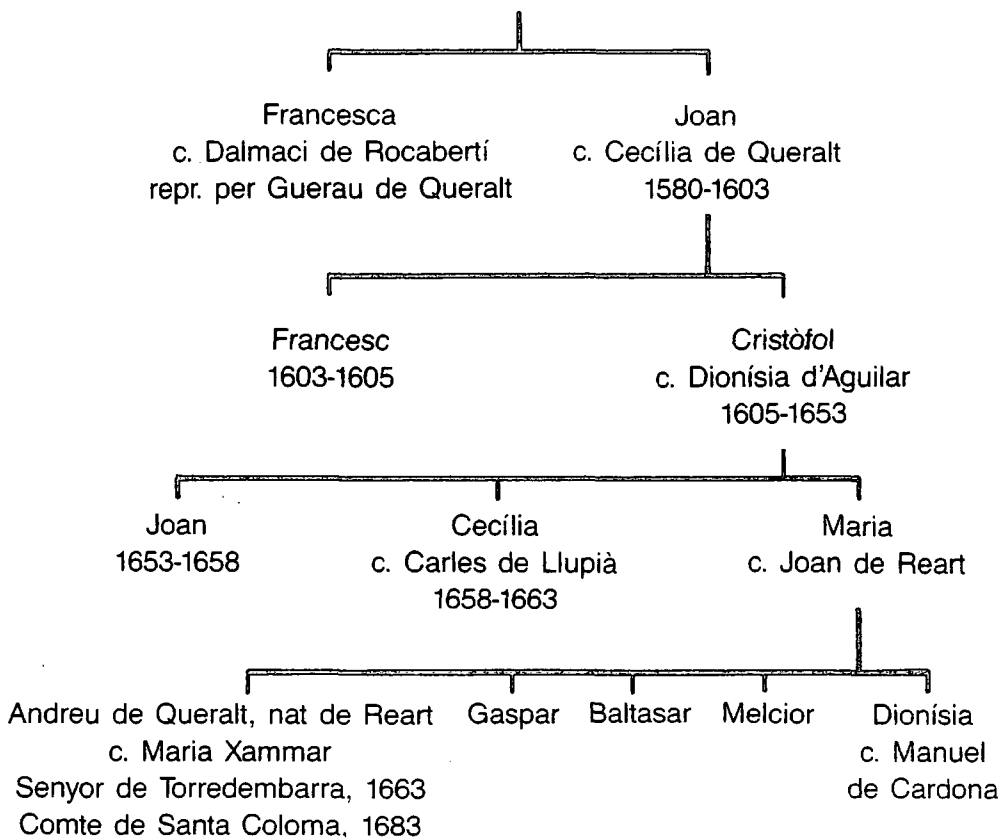
c) El casament de Gabriel d'Icart (1466-1482) amb una Requesens significa l'ascensió de la família a un important lloc de la política catalana, esdevenint tres Icart Batlles Generals de Catalunya. Aquesta és l'època més important d'aquesta família, de la que sobresurt el senyoriu de Lluís d'Icart i d'Agustí (1558-1580). La mort del darrer dels Icart, a l'any 1658, significa la davallada de la importància de Torredembarra que fineix amb Andreu de Queralt, nat de Reart, comte de Santa Coloma (1683).

d) Aquest Andreu de Queralt inicia la submissió del baronatge i senyoriu de Torredembarra a un títol molt més important, el de Comte de Santa Coloma.

Per tal de clarificar més l'època potser més obscura, pel que fa a la línia de successió, d'aquest treball, donem ara l'arbre genealògic a partir de l'esmentat Lluís d'Icart i d'Agustí.

FAMÍLIA ICART DE TORREDEMBARRA A PARTIR DE LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XV

Lluís d'Icart i d'Agustí, Batlle General de Catalunya c. Isabel
Carcasona senyor de 1558 (60?)-1580

Bibliografia

- CUBELLS I LLORENS, Josepa: «Concòrdies entre els senyors i el municipi de Torredembarra els anys 1524 i 1626» a *Estudis Altafullencs-4*, Centre d'Estudis d'Altafulla, 1980.
- FLUVIÀ, Armand de: diversos articles a *Els castells catalans* volum IV, Rafael Dalmau editor, Barcelona, 1973.
- MORANT I CLANXET, Jordi: «La Vila de Torredembarra. Notes per a la seva història» a *Premio Nacional de Periodismo Juan Mañé y Flaquer. IV.ª convocatòria*, Ajuntament de Torredembarra, 1973.
- RICOMÀ, F. Xavier: «Los señores de la Villa en los siglos XV y XVI» a *Premio Nacional de Periodismo...*, op. cit.
- ROVIRA Y OLIVER, Rosalino: *La cruz de término de Torredembarra*, Tarragona, 1934.